Aan het Dagelijks Bestuur van Wetterskip Fryslân en Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân

Datum:
Betreft: Zienswijze visie “Fryslân Klimaatbestendig 2050+”

Geacht bestuur,

De Friese gemeenten hebben de ontwerp-toekomstvisie en -ambitie “Fryslân Klimaatbestendig 2050+” voor een klimaatbestendige inrichting van Fryslân met belangstelling gelezen. Deze zienswijze is onze gezamenlijke reactie van alle Friese gemeenten. Afzonderlijke gemeenten zullen eventueel nog een aanvullende zienswijze op specifieke onderdelen toesturen.

Eerder hebben gemeenten op 21 maart 2023 via de mail een brief gestuurd aan de formateurs ten behoeve van de coalitievorming. Wij hebben hierin aandacht gevraagd voor een toekomstbestendig Fryslân met voldoende beschikbaarheid van schoon (zoet)water en het blijvend bieden van voldoende (water)veiligheid aan inwoners, bedrijven en recreanten/toeristen. De visie “Fryslân Klimaatbestendig 2050+” geeft hier een goede basis voor. Onze complimenten voor deze goed leesbare visie.

Met deze zienswijze willen we het volgende onder uw aandacht brengen.

Brede samenhang in water- en bodemsysteem
In de ontwerpvisie wordt de sleutelrol voor het veenweidegebied benoemd. Uit de analyse van het water- en bodemsysteem blijkt dat voor het gehele systeem in Fryslân, met naast veen- ook zand- en kleigronden, samenhangende maatregelen moeten worden genomen voor een toekomstbestendig Fryslân. Het vraagt om een evenwichtige aanpak die ook moet toezien op een voldoende toekomstbestendige landbouwaanpak en de ontwikkeling en het herstel van biodiversiteit en natuurwaarden. Wij verzoeken u de visie zodanig aan te passen dat het cruciale belang van aanpassing van het gehele systeem beter naar voren komt.

Het Friese water- en bodemsysteem staat niet op zichzelf maar is provincie overstijgend. Graag horen we hoe de afstemming met Drenthe, Groningen en Noordoostpolder geborgd is.

Gevolgen voor de uitvoering
De visie “Fryslân Klimaatbestendig 2050+” is onderdeel van de FPLG en NOVEX-puzzel (GS) en wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Wetterskip. Uitvoering krijgt vorm in de gebiedsgerichte aanpak. Op dit moment lopen er al gebiedsprocessen en worden gebiedsprocessen opgestart.

Wij vragen u om in alle gebiedsprocessen de visie “Fryslân Klimaatbestendig 2050+” in te brengen. Onze verwachting is dat in de integrale gebiedsgerichte aanpak gezamenlijk stap voor stap wordt gewerkt aan het realiseren van de visie. Vanwege de lange termijn visie ligt een cyclus van monitoring, evaluatie en eventuele bijsturing voor de hand. Wij verzoeken u onze aanname te bevestigen.

Het principe water en bodem sturend is de grondslag voor andere urgente maatschappelijke (ruimtelijke) opgaven, zoals (betaalbare) woningbouw, transitie van de landbouw, herstel van biodiversiteit en de energietransitie. Hierbij komen vragen naar boven zoals:
- Welke sociaal-economische gevolgen heeft een toekomstbestendig watersysteem dat gebaseerd is op de natuurlijke principes van water en bodem voor bijv. landbouw, gastvrijheidseconomie en wonen? En hoe gaan we hier mee om?
  We verzoeken u inzicht te geven in de kosten en baten van het continueren van de huidige situatie versus de kosten en baten van een toekomstbestendig water- en bodemsysteem.
- Tussen de verschillende opgaven en het principe water en bodem sturend zal op onderdelen frictie ontstaan. Hoe ziet het afwegingskader en het proces in deze eruit?

- Hoe borgen we met de huidige krappe arbeidsmarkt de uitwerking en uitvoering van de visie? Hoe gaat u dat organiseren? Wij maken ons daar zorgen over te meer daar de uitwerking ook extra capaciteit van gemeenten zal vragen.

Het Rijk heeft met name de provincie een grote tijdsdruk opgelegd in de NOVEX en FPLG. Het risico van deze snelkookpan is dat de druk te hoog wordt en explodeert. Als Friese overheden is ons gezamenlijke doel een toekomstbestendig Fryslân met voldoende beschikbaarheid van schoon (zoet)water en het blijvend bieden van voldoende (water)veiligheid aan inwoners, bedrijven en bezoekers. We zijn ons bewust van de urgentie maar hebben ook behoefte aan goed onderbouwde voorstellen die recht doen aan de verschillende belangen in Fryslân.

Samenwerking is nodig en noodzakelijk.
De route naar verandering in het waterbeheer en het principe van water en bodem sturend vragen om afstemming in de samenwerking. De visie op Fryslân klimaatbestendig in 2050+ is een urgente oproep om noodzakelijke verandering samen teweeg te brengen voor het toekomstige water- en bodembeheer.

De grote vraag is hoe de visie “Fryslân Klimaatbestendig 2050+” in de gebiedsgerichte aanpak integraal geborgd wordt en hoe we als overheden hierin samen optrekken. Graag willen wij met u deze route nader verkennen en inkleuren. Tijdige samenwerking is noodzakelijk om koppelkansen te verkennen en te benutten en eventuele gevolgen voor gebieden te beschouwen. Een aantal benoemde maatregelen vraagt om maatwerk voor een specifiek gebied. Vanwege de ruime gebiedskennis binnen het eigen grondgebied hebben gemeenten hierin een belangrijke rol.

Wij vragen u dan ook afstemming in samenwerking met de Friese gemeenten vorm te geven en ons actief en vroegtijdig te betrekken bij de hierin nog te doorlopen processtappen.

Acceptatie
Eén van de uitgangspunten van de visie is het voorkomen van afwenteling. Hier zijn we het mee eens en tegelijkertijd weten we dat door klimaatverandering extremere weersomstandigheden vaker zullen voorkomen. Overlast kan niet altijd worden voorkomen. We vragen daarom in de visie aandacht te geven aan de strategie om het acceptatieniveau te verhogen of binnen beleidskeuzes meer aandacht te geven aan alternatieve verdienmodellen en het toepassen van meerlaags veiligheid.

Waterkwaliteit
Samen met u vinden we de kwaliteit van water belangrijk. In § 4.2.3. staat de ambitie dat het water overal op zwemwaterkwaliteit is. We vragen ons af of dit realistisch en wenselijk is. Voor de KRW-wateren gelden de doelen uit de Kaderrichtlijn en niet alle wateren die buiten de KRW-richtlijn vallen, zijn zwemlocaties. We verzoeken u om meer richting te geven aan deze ambitie. Daarnaast zouden we ook graag een doorkijk willen naar de maatregelen die u noodzakelijk acht om de (zwem)waterkwaliteit te verbeteren.

Tot slot
We staan samen voor de opgave om te werken aan een toekomstbestendig en leefbaar Fryslân. De visie “Fryslân Klimaatbestendig 2050+” moet de basis zijn voor de ruimtelijke puzzel om te komen tot een klimaatrobuust en prachtig mooi Fryslân! Samen met u zijn we van mening dat we daarvoor nu de juiste keuzes moeten maken.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze brief, dan kunt u hiervoor contact opnemen met de gemeentelijke waterambassadeurs Pietrik Hoornstra (Pietrik.Hoornstra@leeuwarden.nl) of Tineke Pijnacker (t.pijnacker@sudwestfryslan.nl). Uw reactie op deze zienswijze namens de Friese gemeenten kan gestuurd worden aan de waterambassadeurs.

Met vriendelijke groet namens de bestuurders van Friese gemeenten,

Waterambassadeurs Friese Gemeenten,
Pietrik Hoornstra,
Tineke Pijnacker